

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.40 (3208) ●

● ЧАЦВЕР, 28 КАСТРЫЧНІКА, 2010

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Сяброўскі эфір
Радыё “Беларусь” пашырае аўдыторыю слухачоў у свеце
Стар. 2

У Івянец — на Творчы кірмаш
Прыгожае мястэчка Івянец, вядомае яшчэ з XIV стагоддзя, мае даўнюю кірмашовую традыцыю
Стар. 3

“Крутагорачка” ў Мар’інай Горцы
Стар. 4

ТРАДЫЦЫ

Новы статус — гораду да твару

Нясвіж мае шанец стаць першай культурнай сталіцай Садружнасці Незалежных Дзяржаў

Пётр Арэшка

Смеласць не толькі гарады бярэ, але і падвышае іх культурны статус. Беларуская дэлегацыя на нядаўнім V Форуме творчай і навуковай інтэлігенцыі дзяржаў-удзельніц СНД у Маскве рызнула выступіць з важнай ініцыятывай. Як вядома, наступны год будзе аб’яўлены ў Садружнасці Годам гісторыка-культурнай спадчыны. А менавіта ў культурнай сталіцы СНД будзе праходзіць шэраг значных міждзяржаўных мерапрыемстваў і акцый. Вось Беларусь і прапанавала пачаць з Нясвіжу: надаць яму статус культурнай сталіцы ў 2011 годзе. Пра-

панову падтрымалі на форуме. Хутка па ініцыятыве прымуць канчатковае рашэнне кіраўнікі дзяржаў Садружнасці.

Старажытнаму Нясвіжу, які раней ужо называлі і сталіцай роду Радзівілаў, і некаранавай сталіцай Вялікага княства Літоўскага, ноша новай славы няцяжкая. “Прыемная навіна, — задаволена Галіна Кандрацьева, намеснік дырэктара па навуковай рабоце Нясвіжскага гісторыка-культурнага музея-запаведніка. — Вельмі насычаным на розныя падзеі чакаецца наступ-

ны год у нашым горадзе. Як вядома, пад канец чэрвеня запланаваны ўрачыстасці з нагоды адкрыцця адрэстаўраванага замка Радзівілаў. Цяпер там поўным ходам ідуць работы. Гарачая пара і для музейшчыкаў. Усе экспазіцыі адразу зрабіць мы, вядома ж, не бяромся, аднак асобныя выставы — абавязкова наладзім! У прыватнасці, адчынім Па-

ляўнічую залу, выставім фотаздымкі з альбомаў вядомай пані Эльжбеты, дачкі князя Альбрэхта Радзівіла”.

Цяпер горад, які мае даўнія традыцыйны тэатральнага мастацтва, ладзіць цікавыя праекты сумесна з Вялікім тэатрам оперы і балета. На 2011-ы запланаваны новыя балетныя, оперныя пастаноўкі, гала-канцэрт на розных нясвіжскіх пляцоўках, у тым ліку ў гарадской рагушы і ў двары замка. Адна з

іх — опера Уладзіміра Солтана “Дзікае паляванне караля Стаха” паводле аднайменнай аповесці Уладзіміра Караткевіча. На май запланаваны і традыцыйны фест камернай музыкі “Музы Нясвіжа”. Чакаецца ў горадзе і мастацкая выстава “Гістарычны літоўскі партрэт” з фондаў Львоўскай мастацкай галерэі. Між іншым, зберагаюцца ў галерэі і знакамітыя слупкія паясы — іх нясвіжскія музейшчыкі таксама жадаюць пабачыць на сваёй выставе.

І яшчэ вестка. На нядаўняй навукова-практычнай канферэнцыі ў Нясвіжы гаварылася пра пачатак работы над стварэннем арыгінальнай “Радзівілаўскай энцыклапедыі” — з такой прапановай выступіў пісьменнік Анатоль Бутэвіч, сам з Нясвіжчыны родам. Ідэя атрымала станоўчы водгук у колах гісторыкаў, мастацтвазнаўцаў. На наступны год, дарэчы, традыцыйная канферэнцыя будзе прысвечана тэме “Радзівілы і мастацтва”, і не выключана, што цікавыя паведамленні на ёй зробіць супрацоўнікі Эрмітажа ды іншых знакамітых музеяў свету, дзе цяпер зберагаюцца мастацкія скарбы з замка Радзівілаў.

ВІТАЛІЙ ПІЛЬ

У Нясвіжскім гісторыка-культурным музеі-запаведніку

Старажытны Нясвіж сёння

СПАДЧЫНА

Добрыя старадаўнія рэчы

Дзясяткі самавараў ганарліва выстаўляюць тут зіхоткія бакі за шкляннай вітрынай, здалёк прыцягваюць наведвальнікаў, бы золата пераможных кубкаў. Як тут пройдзеш міма, тым больш, што ўваход у музей “Наша спадчына”, які месціцца на сталічным рынку “Ждановічы”, зусім нічога не каштуе.

Людміла Мінкевіч

Гісторыя яго пачалася вясной 2002 года. Тады кіраўніцтва Гандлёвага дома “Ждановічы”, у якое ўваходзіў і заядлы калекцыянер Алег Хартановіч, выкупіла ў мінчаніна Мікалая Шаўцова вялікую, больш за 150 адзінак, калекцыю самавараў. Яна і склала аснову экспазіцыі Музея самавараў — так яшчэ

назваюць “Нашу спадчыну”. Сёння ў музеі больш за 260 старадаўніх самавараў і каля 1000 іншых прадметаў побыту XVIII–XX стагоддзяў. Музей пастаянна папаўняецца. Сюды трапляюць рэчы з прыватных калекцый, антыкварных магазінаў і нават з прылаўкаў самога рынку. Шмат падарункаў робяць наведвальнікі музея, знаходзячы на сваіх гарышчах і антрэсолях цікавыя

старадаўнія прадметы.

Газоўкі і ліхтары, грамафоны і патэфоны, друкавальныя машыны і тэлефонныя апараты розных пакаленняў, мерныя кубкі і бязмены, калаўроты і жорны, сякеры-склюды часоў Напалеона і нават самагонны апарат на колах... Выклікаюць захапленне народныя вырабы з лазы і бяросты, розныя сундукі і абпаленыя гаршкі, тканяны рушнікі і абрусы.

А што за цуд вышывання абразы Тамары Шаўцовай! Выкананыя з шоўку, люрэкса, штучных пярлін і бісеру, яны вабяць гасцей музея не толькі арыгінальнай тэхнікай, тонкай работай, але і тым унутраным святлом і цеплынёй, якія сыходзяць з твараў святых. У музеі шмат мілых дробязей, кштатту тачылкі для лезаў ці запалкавай пушкі з Наўгародскай губерні. → **Стар. 4**

У фокусе

■ **Вяртанне ў маладосць**
Тацяна і Сафія больш чым праз дваццаць гадоў прывезлі з Грэцыі ў Беларусь сваю вялікую любоў і глыбокую ўдзячнасць **Стар. 2**

■ **Дыялогі з пачастункамі**
Міжнародны дзіцяча-юнацкі фест прайшоў у пяты раз **Стар. 2**

■ **Працоўныя і баявыя шляхі генерала**
У свой час Георгій Сечкін узначальваў лясніцтва на ўсходзе Беларускай пушчы, але вайна рэзка змяніла яго жыццёвыя планы **Стар. 3**

■ **Сувеніры з Ключчыны**
У вёсцы Заастравечча шыюць плюшавых мядзведзікаў для “Еўрабачання-2010” **Стар. 4**

СУПРАЦОЎНІЦТВА

Сяброўскі эфір

Радые “Беларусь” пашырае аўдыторыю слухачоў у свеце

Іван Іванай

У майскіх нататках з форуму “СМІ ў Беларусі” мы згадалі аб праваслаўнай радыёстанцыі “Радые Артадоксія” з Беластока. Яе “беларускі перыяд” толькі пачынаецца, а вяшчанне па-польску ідзе гадоў сем. Дырэктар радыёстанцыі айцец Ян Койла прыязджаў у Мінск са спадзяваннем наладзіць кантакты з беларускімі калегамі. Выказваў надзею: калі з’явіцца сумесныя праграмы, то іх беларускамоўнае вяшчанне будзе больш змястоўным.

“Мы атрымалі ліст ад Яна Койлы, — гаворыць галоўны дырэктар радыёстанцыі “Беларусь” Навум Гальпяровіч. — Калега піша: перадачы, падрыхтаваныя супрацоўнікамі Радые “Беларусь”, гучаць у беластоцкім эфіры ў вызначаны час па аўторках і суботах. Кожнай перадачы адпавядае інфармацыя пра яе паходжанне. Аўдыяфайлы будучы размяшчацца на сайце радые “Артадоксія” з лістапада. Для нас важна і тое, што “праграму Радые “Беларусь” слухачы ацанілі вельмі высока”. Гэта тычыцца як зместу, так і раскрыцця тэмаў. У лісце гаворыцца, што перада-

чамі вельмі цікавацца этнічныя беларусы рэгіёну, ім падабаецца і наша цудоўная беларуская мова, паступае шмат удзячных водгукі і просьбаў аб павелічэнні часу вяшчання. Далей Ян Койла паведамляе, што ў гэтай сувязі вядуцца перамовы аб павелічэнні часу вяшчання радыёстанцыі з 4 да 5 гадзін штодзень за кошт праграм Радые “Беларусь”. Перадачы будучы ісці цалкам па-беларуску”.

Паспрыяў наладжванню кантактаў між радыёжурналістамі з Беларусі і Польшчы кіраўнік Культурнага цэнтра Беларусі ў Польшчы Аляксандр Карачун. Навум Гальпяровіч удакладняе: сувязі з суполкамі землякоў у розных краінах у Радые “Беларусь” даўня, пра іх справы робяцца перадачы, а ў праграме “Беларусы ў свеце” гучаць галасы суйчыннікаў з розных краін, якія наведваюць Радзіму. Пераможцы конкурсаў, актывісты суполак атрымліваюць дыскі з цікавамі запісамі ў падарунак. Пасля перамоваў з Я.Койлам і была заключана дамова аб супрацоўніцтве. Паводле яе абсалютна бясплатна штодзень на Радые “Артадоксія” адпраўляюцца гатовыя перадачы — аўдыяфайлы на

У студыі Радые “Беларусь” да эфіру ўсё гатова

беларускай мове. “Яны там запатрабаваны, — прадаўжае Навум Якаўлевіч, — і свае абавязкі мы выконваем скрупулёзна. Даем сябрам лепшыя выпускі перадач “Карані”, “Ад слова да слова”, “Зямля, што нам дадзена лёсам” і іншыя. Яны пра нашу культуру, гісторыю, там гучаць творы беларускіх пісьменнікаў у мастацкім чытанні: Іван Мележ, Уладзімір Караткевіч, Васіль Быкаў... Думаю, калегам лёгка працаваць з нашымі матэрыяламі: усё аформлена, начытана. Цяпер мы фактычна запаўняем іх беларускамоўны эфір”.

У некаторых месцах Беластоцчыны можна слухаць і напраму

Радые “Беларусь”. Увогуле ж яно працуе на сямі мовах, у асноўным у кароткім і сярэднім дыяпазоне, перадачы з Мінска даступныя ў 20 краінах Еўропы, а пры дапамозе Інтэрнэта і па ўсім свеце. “Водгукі прыходзяць з розных краін, — задаволены Н.Гальпяровіч. — Многа іх з Германіі: там Радые 700 транслую нас у прамтайме дзве гадзіны ў суткі на нямецкай мове. Там, дарэчы, кабельнае радые, каля паўтара мільёна карыстальнікаў. Вельмі станоўча ацэньвае такое супрацоўніцтва і кіраўнік Радые 700 Крысціян Мілінг, які нядаўна пабываў у Мінску. Ёсць водгукі з Вялікабрытаніі, Індыі, Японіі...”

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Вяртанне ў маладосць

Таццяна Папагеоргіу і Сафія Элефтэрыядзі больш чым праз дваццаць гадоў прывезлі з Грэцыі ў Беларусь сваю вялікую любоў і глыбокую ўдзячнасць

Іван Ждановіч

У Грэцыі, як кажуць, усё ёсць... Нават прыўладныя людзі з беларускімі родавымі каранямі (маю на ўвазе прэм’ер-міністра Георгіаса Пападрэу — пра гэта ўжо газета пісала год назад) і сябры нашай краіны з ліку былых выпускнікоў беларускіх вуну: ім выпала доля парадніца з Беларуссю ў студэнцкія гады. Тыя адукацыйныя і, што вельмі важна, чалавечыя кантакты ладзіліся ў савецкі час. А Таццяна Папагеоргіу і Сафія Элефтэрыядзі, якія сёлета гасцявалі ў Беларусі, з горадска гавораць: мы былі ў Мінскім медінстытуце першымі студэнткамі з Грэцыі.

Не можа не ўражаць, што яны заўсёды памяталі наша слова Радзіма... З яго, дарэчы, для Таццяны ў 1982-м, а праз пару гадоў і для Сафіі пачыналася студэнцтва. На пачатку 80-х была дасягнута дамоўленасць паміж СССР і Грэцыяй аб навучанні маладых грэкаў

у нашых вуну. “Калі ехала, то прыблізна толькі ведала, дзе гэта Мінск, — на цудоўнай рускай мове расказвала Таццяна пад час сустрэчы ў таварыстве “Радзіма”. — Прыехалі з Грэцыі, дні два пабылі ў Маскве, і нас праз усесаюзнае таварыства “Родина” накіравалі сюды. Проста пасадзілі ў цягнік, а ў Мінску нас сустрэў на пероне сам дэкан лячэбнага факультэта. І з таго часу я не проста не шкадую — я дзякую нават Богу, што тут была...”

Таццяна стала і першай замежнай студэнткай, якая закончыла Мінскі медінстытут з чырвоным дыпомам. Ёй лёгка давалася руская мова, бо нарадзілася ў СССР: бацькі жылі тады ў Ташкенце. “Яе мову нават нам, беларускім студэнтам, часам у прыклад ставілі! — гаварыла пазней па тэлефоне сяброўка Таццяны, урач-ардынатар са Слуцка Рэгіна Філатава. — Але найбольш кранала мяне і ў гады студэнцтва, і пад час нядаўняй сустрэчы яе вялі-

кая душэўнасць. Яна, пэўна, анікога за ўсё жыццё не пакрыўдзіла! Мы доўгі час, як раз’ехаліся ў 88-м, перазвонваліся, потым згубіліся, зноў знайшліся...” Рэгіна Антонаўна прызнаецца: і ў яе самой, і ў грэчаскай сяброўкі страхі былі перад

Таццяна (злева) і Сафія памятаюць слова Радзіма...

сустрэчай — можа, чалавек змяніўся, і такога, як раней, кантакту не атрымаецца? Ды апасенні аказаліся марнымі — іх даўняя дружба не заржавела, і зладзіліся вельмі эмацыйныя сустрэчы і з Мінскам, і з родным

студэнцкім 5-м інтэрнатам на вуліцы Сямашкі, і з аднакурснікамі... Гасцявала Таццяна і ў Слуцку. А кранальныя, даверлівыя размовы “за жыццё” вяліся аж да раніцы — нагаварыцца не маглі! Таццяна прызнавалася: урэшце выплывалі

Атрымаўшы дыплом, Таццяна Папагеоргіу вярнулася ў Грэцыю і там яшчэ шэсць гадоў “спецыяльнасць атрымлівала”, два гады працавала і на астравах, у сельскай мясцовасці ўрачом агульнай практыкі. Прычым займалася “ўсімі хваробамі ад нізу да верху”, адно што не стаматалогіяй. Цяпер у яе — уласная дыягнастычная лабараторыя ў Афінах, вельмі добра абсталяваная і аўтарытэтная ва ўрачэбным супольніцтве, муж, дачка Крысціна, якая рыхтуецца працаваць разам з маці і вучыцца на клінічнага псіхолога. Між іншым, як лічыць Таццяна, 90 працэнтаў яе паслепаў у працы, кар’еры маюць надзейны падмурак, закладзены ў Мінску: “Нас вельмі добра навучылі. Тут я ўзяла ўсю аснову прафесіі, прычым не толькі самыя веды. Наш прафесар казаў: аніякія падручнікі не змогуць замяніць асабістага кантакту ўрача з пацыентам. Залатыя словы! Іх справядлівасць я адчуваю

асабліва таму, што часта прыходзіцца працаваць з дзецьмі”. Зрэшты, у Беларусі Таццяна не проста вучылася: на нашай зямлі засталася частка яе сэрца. Ёй душэўнасць і гасціннасць беларусаў помняцца, і мінская “альма-матэр” па гэты час сніцца, па-мацярынску цёпла згадваецца. У думках яна, прызналася, праз усе гэтыя 22 гады “была тут, нібы і не з’язджала”. Якраз у інтэрнаце медуніверсітэта яны з Сафіяй і спыняліся ў Мінску — не ў гатэлі і не ў сяброў. “Яна захаплялася тым, як папрыгажэў Мінск, колькі тут дрэваў і кветак, называла яго горад-лес, — гаварыла Рэгіна Філатава. — Вялікае захапленне выклікаў у Таццяны і наш Вялікі тэатр оперы і балета, мы глядзелі спектакль “Рамэа і Джульета”. У Грэцыі, гаворыць, такая цудоўныя відовішчы даступныя не ўсім”.

А дапамаглі грачанкам вярнуцца ў маладосць супрацоўнікі таварыства “Радзіма”.

Як ствараецца прыгажосць

Цэлы месяц у Мінску масава высаджвалі дрэвы

На аператыўнай нарадзе ў Мінгарвыканкаме на пачатку кастрычніка было вырашана: пад час асенняга месячніка па ўборцы, добраўпарадкаванні і азеляненні тэрыторыі трэба высадзіць каля 40 тысяч дрэў. Пры гэтым толькі 14 тысяч такіх “навалі” браліся зладзіць працаўнікі “Мінскзеленбуд”. Астатнія клопаты даручылі прадпрыемствам і грамадскім арганізацыям.

І такая маштабная задача аказалася мінчанам пад сілу!

Дыялогі з пачастункамі

Міжнародны дзіцяча-юнацкі фэст прайшоў у пяты раз

Такія сустрэчы заўсёды атрымліваюцца цікавымі. Сёлета Міжнародны дзіцяча-юнацкі фэст “Дыялог культур”, які ладзіўся ў сталічнай гімназіі № 12, сабраў навучэнцаў і студэнтаў з Беларусі, Расіі, Украіны, Польшчы, Турцыі, Кітая. Праграма пачалася парадом нацыянальных строяў, затым прайшоў краізнанаўчы турнір. А на завяршэнне быў вялікі “Кулінарны калейдаскоп” — з дэгустацыяй страў, якія прыгатавалі каманды.

“Дыялог культур” дапамагае і наладжванню рознабаковых кантактаў. Нездарма арганізатарамі фэста сёлета выступілі сумесна Камітэт па адукацыі Мінгарвыканкама, пасольства Кітая ў Беларусі і культурна-адукацыйны цэнтр “Дастлук”, створаны пры пасольстве Турцыі ў Беларусі.

МАЛЫЯ ГАРАДЫ

У Івянец — на Творчы кірмаш

Прыгожае мястэчка Івянец, вядомае яшчэ з XIV стагоддзя, мае даўнюю кірмашовую традыцыю: дазвол на правядзенне таргоў яно атрымала ў 1893 годзе. Сёлета Івянецкі музей традыцыйнай культуры, пасялковы Савет дэпутатаў паспрабавалі адрадыць кірмаш у сядзібе Пятра Драгунцава, колішняга ўладара мястэчка.

На Творчым кірмашы ў Івянцы можна было сустрэць самых розных людзей і нават персанажаў з народнай міфалогіі

Яня Пакроўская

Гэта вялікае, рознаколернае свята сабрала каля двух тысяч чалавек. Руплівыя гаспадыні ды гаспадары мелі шанец набыць у Івянцы адметную мэблю, саматканя ручнікі, дываны, пляцёнкі... І шмат чаго яшчэ! Увесь дзень на старадаўнім пляцы ладзіліся і адмысловыя

творчыя кірмашы. “Стварайце з мастакамі, майстрамі, гандлярамі!” — гучаў дэвіз свята. А таму і ўвогуле кірмаш у Івянцы атрымаў назву Творчы. Акрамя спеваў, гульніў, танцаў, тут можна было даведацца пра сваё паходжанне ды навучыцца складаць радавод. А яшчэ — зазірнуць у будучыню з дапамогай варажбітак, прадэманстраваць

уласную дужасць ва ўздыманні гір і нават... знайсці сабе жонку на Кірмашы вяселляў і новых знаёмстваў.

А яшчэ ўсіх запрашалі паўдзельнічаць у дэгустацыі цукерак. Каб трапіць на гэты своеасаблівы кірмаш, мы набылі спецыяльныя квіткі, пачакалі сваёй чаргі. І гэта таго каштавала. Цукерак я паспрабавала

шмат: ад традыцыйных “Каровак”, што вырабляюцца на мясцовым кандытарскім прадпрыемстве “Івкон” больш за 40 гадоў, да “Салодкай энцыклапедыі”: там пад фанцікам можна знайсці цікавую інфармацыю пра 40 аб’ектаў сусветнай культурнай спадчыны, кшталту Мірскага замку. “А ўлетку ў Івянцы і Цукеркавы фэст праходзіў”, — з

гонарам паведаміла дзяўчына, якая прэзентавала прысмакі. Дзіўлюся: “Гэта колькі ж цукерак трэба?!” “Зашмат цукерак не бывае”, — усміхаецца яна ў адказ.

Дарэчы, Івянецкі Творчы кірмаш арганізатары абяцаюць зрабіць традыцыйным — як і Цукеркавы фэст, у якога ўжо шмат прыхільнікаў.

ЗЕМЛЯКІ

Працоўныя і баявыя шляхі генерала

У свой час Георгій Сечкін узначальваў лясніцтва на ўскраіне Белавежскай пушчы, але вайна рэзка змяніла яго жыццёвыя планы

Доўгі час я працаваў у Белавежскай пушчы, мне і цяпер цікава ўсё, што мае дачыненне да лясной гаспадаркі. Супрацоўнічаю з вядомым часопісам “Лясная новь”, і неяк у Маскве даведаўся: перад пачаткам Вялікай Айчыннай вайны ў Пружанскім раёне працаваў ляснічым Георгій Пятровіч Сечкін. Той самы, які пазней стаў вядомым навукоўцам, даслужыўся да звання генерал-маёра і прызнаны адным з заснавальнікаў пагранічнай навукі. Я засумняваўся: прозвішча для Пружаншчыны — гэта Брэсцкая вобласць — вельмі рэдкае і яўна не мясцовае. Нейкіх сваякоў Сечкіна ў тым раёне знайсці не ўдалося, і ў нашых пагранічнікаў звестак ніякіх. Адночы на міжнароднай канферэнцыі “Лясы Еўразіі ў III тысячагоддзі” я звярнуўся па дапамогу да лясаводаў. І “лясное брацтва” не падвяло, на велізарных прасторах ад Далёкага Усходу да Брэста па драбінках шукалі сляды былога ляснічага. А ўрэшце знайшлі не толькі звесткі пра генерала, але і яго калег, нават у Брэсце. Іх успамінаў, думаю, хапіла б не на адну кнігу.

Яшчэ і сёння па кнігах генерал-маёра Георгія Сечкіна вучацца курсанты пагранвучылішчаў. Ды наўрад ці з’явіліся б тыя падручнікі, калі б ён у свой час не прайшоў добрую падрыхтоўку ў лясной гаспадарцы: метады ж аховы лесу і аховы мяжы вельмі падобныя. У лясным беларускім краі майстэрства такое шліфавалася стагоддзямі. Яшчэ да пачатку Вялікай Айчыннай Сечкін узначаліў адно з лясніцтваў у Пружанскім раёне, на ўскраіне Белавежскай пушчы. Папрацаваў на гэтай пасадзе нядоўга: грывнула вайна, ляснічы сам удзельнічаў у баях і разам з воінскімі часцямі адступаў. Быў неўзабаве прызначаны палітруком пагранатрада, які змагаўся на Ленінградскім фронце. Невялікі ростам, энергічны, ён заўсёды паспяваў туды, дзе патрэбна была падтрымка. З ім, успаміналі аднапалчане, ахвотна ішлі ў разведку, на выкананне самай рызыкаўнай задачы. За мужнасць пад час цяжкіх баёў пад Мгой і Шлісельбургам Сечкіна ўзнагародзілі ордэнам Чырвонага Сцяга.

Восенню 41-га, калі вапал Ленінграда сціскалася

кальцо фашысцкай блакады, адзіным калідорам для забеспячэння жыхароў і абаронцаў горада заставалася Ладажскае возера. Яны з нецярпеннем чакалі марашоў. Калі возера скаваў лёд, наладжвалі ваенна-аўтамабільную дарогу ў Кабону, на ўсходні бераг. Пагранатраду, у якім ваяваў наш зямляк, быў загад: тайна падрых-

ПЕТР КАСТРАВА

Па дарозе ў Белавежскую пушчу

таваць абарончыя пазіцыі і ахоўваць яе ад дыверсантаў. Калі лядовую дарогу зрабілі, то першымі праверыць яе надзейнасць на трох грузавіках у Кабону адправіліся сорок пяць пагранічнікаў на чале з палітруком Сечкіным. Адна машына тады затанула разам з людзьмі — нікога ўратаваць не паспелі. Потым наляцела сем “юнкер-

саў”, пагранічнікі прынялі няроўны бой, пад час якога затануў яшчэ адзін грузавік. Урэшце тым, хто выжыў, удалося дабрацца да берага — яны былі першымі, хто адкрыў знакамітую Дарогу жыцця для машын.

Георгій Пятровіч прайшоў усю вайну, двойчы быў паранены, узнагароджаны ордэнамі Чырвонага Сцяга,

Айчыннай вайны I і II ступені, двума ордэнамі Чырвонай Зоркі, шматлікімі медалямі. Пасля вайны Сечкін скончыў, у 1950 годзе, з залатым медалём Ваенны інстытут і ўзначаліў там навукова-даследчы і рэдакцыйна-выдавецкі аддзел. Цалкам прысвяціў сябе навуцы, прычым яго публікацыі былі якасна новай

з’явай у вывучэнні гісторыі войск. А дысертацыя “Дзеянні пагранічных войск напярэдадні і ў пачатку Вялікай Айчыннай вайны і магчымае іх скарыстанне ў пачатковы перыяд будучай вайны” (1957) цікавая і сёння. Прычым на ёй грунтуецца і шматлікія публікацыі па гісторыі войск. У 58-м палкоўнік Георгій Сечкін быў прызначаны ў склад савета інстытута, стаў яго навуковым сакратаром, кіраваў кафедрай тактыкі пагранвойскаў. У канцы 50-х гадоў пачаліся ўскладненні на савецка-кітайскай мяжы. Там былі патрэбны вопытныя людзі, і ў 67-м Сечкіна прызначаюць намеснікам начальніка войск Забайкальскай і Ціхаакіянскай пагранакруг. Калі ж у 1969 годзе адбыўся канфлікт на востраве Даманскі, напад на савецкую тэрыторыю, то менавіта ён узначальваў створаную там опергрупу. Яму ж было даручана прарасці навуковыя доследы па праблеме той міні-вайны. І ён цалкам задакументаваў, апісаў, а потым і біскупча прааналізаваў падзеі.

З 1974 года Георгій Сечкін зноў выкладае ў Ма-

Генерал Георгій Сечкін

ске, у Ваеннай акадэміі імя Фрунзе, узначальвае кафедру пагранвойск. Там ён напісаў манаграфію “Савецкія пагранічныя войскі”, абараніў доктарскую. Уганаараваны званнем заслужанага дзеяча навукі Расіі, мае славу пачынальніка цалкам новай навукі. Усяго ж Георгій Пятровіч напісаў больш за сто навуковых прац, звязаных з праблемамі пагранвойск у мірны і ваенны час. А самая вялікая заслуга генерала — сотні прафесійна падрыхтаваных афіцэраў. Яны неслі і нясуць службу на далёкіх заставах і ў спецпадраздзяленнях. Дарэчы, першы склад контр-тэрарыстычнай групы “Альфа”, створанай у 1974 годзе, узначальваў афіцэр-пагранічнік, які ў свой час атрымаў баявое хрышчэнне на востраве Даманскім, і касцяк групы складалі пагранічнікі.

Што ж, з былога лясавода з Пружаншчыны атрымаўся добры генерал...

Мікалай Чэркас, кандыдат біялагічных навук

СПАДЧЫНА

Добрыя старадаўнія рэчы

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Сапраўдны эксклюзіў — старадаўняя кітайская чара спяваючай вады. Выплаўленая з сямі металаў, упрыгожаная незвычайнымі ўзорамі і глыбокасэнсоўнымі малюнкамі (лічыцца, гэта элементы і сімвалы розных рэлігій), яна насамрэч спявае! Я дакранулася да медных ручак — і вада, налітая ў чару, пачала танцаваць, падскокваць уверх тонкімі фантачыкамі. Тым часам цела напоўнілася жыватворнай энергіяй — быццам праз мяне прайшоў лёгкі электрычны зарад. Між іншым, паведамлілі ў музеі, каб дакрануцца да цуда, некаторыя спецыяльна прыязджаюць у музей.

Аднак галоўнае ў мінскім Музеі самавараў, канешне, самі самавары. Экскурсаводы апавядаюць пра гісторыю гэтых пузатых медных пасудзін, расказваюць пра ўзнікненне гарбаты і магію чаяціцы: за самаварам мірыліся, вырашалі важныя пытанні, знаходзілі кампраміс... Самавары бераглі, адводзілі ім ганаровае месца ў доме, вычышчалі да бляску і перадавалі ў спадчыну.

Да з'яўлення гарбаты на Русі, кажуць, ужывалі іншыя напоі — гарачы і духмяны збіцень, які варыўся з вады, мёду, лекавых траў і розных спецыяў, часам з дабаўленнем віна. У музеі мажліва не толькі запазачыць рэцэпт гэтага старадаўняга напою, але і пабачыць 250-гадовы збіценьнік — "прадзядулю" ўсіх самавараў. Каштоўны экспанат. Ёсць тут і іншыя рарытэты, скажам, як вось гэты волат — 30-

У музеі пра гісторыю старадаўніх рэчаў заўсёды цікава апавядае экскурсавод Міліта Сіبرىкава

літровы самавар яраслаўскага губернатара XIX стагоддзя. А побач — зусім маленькія сувенірныя самаварчыкі, усяго на дзве шклянкі.

Самавары тут самыя розныя па форме: шары, вазы, чаркі, банкі, рэпы, вялікоднае яйка... І нават... спадарожнік: 600 такіх самавараў вырабілі ў СССР да 10-й гадавіны запуску першага савецкага спадарожніка — у якасці падарункаў тым, дзякуючы каму адбылася знамянальная падзея.

Многія самавары кляміліся, узнагароджваліся медалямі... На раскошным тульскім самавары ёсць кляймо "Пастаўшчыку яго вялікасці персідскага шаха", мас-

коўскі ўпрыгожвае медаль "Да 400-годдзя адкрыцця зямель Амерыкі Калумбам" — яна атрымана на Чыкагскай выставе ў канцы XIX стагоддзя. Так, рускія самавары падарожнічалі і на іншыя кантыненты. Дарэчы, прадстаўлены ў музеі і іх замежныя "браты": усходнія кумганы, "сасуды пустыні". Яны з вузкім горлам, выкарыстоўваліся ў асноўным для абмывання рук, але былі сярод іх і кумганы-самавары.

Маю ўвагу прыцягнула медная форма, якая ставілася на самавар і напаўнялася цестам. Зручна: і гарбата закіпела, і пірог да яе падспеў. А яшчэ ва ўжытку нашых дзядоў і бабуляў былі медныя ці-

латуневыя бульёткі: у іх звычайна налівалі гатовы кіпень з самавараў, а тэмпературу падтрымлівалі пры дапамозе спіртоўкі.

— Безумоўна, мы ведаем гісторыю не кожнага самавара, не пра кожны і расказваем, — разважае экскурсавод Міліта Сіبرىкава. — Але нябачна экспанаты кантактуюць з намі. Мы адчуваем гэта па той добрай і пазітыўнай энергетыцы, якая сыходзіць ад іх.

У музеі сапраўды цёплая і супакойваючая атмасфера, якая дапаўняецца гучаннем прыемнай рэтра-музыкі, цікавымі аповедамі экскурсаводаў і дырэктара музея Вольгі Шкрэд.

СТЫЛЬ ЖЫЦЦЯ

"Крутагорачка" ў Мар'інай Горцы

Лявон Целеш

Невялікі горад Мар'іна Горка гасцінна прымаў удзельнікаў і гасцей IX фестывалю "Напеў зямлі маёй" — увосень ён па традыцыі збірае лепшыя народныя і ўзорныя самадзейныя мастацкія калектывы Міншчыны. Дарэчы, ініцыяваў яго правадзенне, яшчэ ў 2001-м, знакаміты ўраджэнец гэтага горада, народны артыст СССР, кампазітар, педагог Ігар Лучанок. Ён і сёлета ўзначальваў аўтарытэтнае журы.

Сёлета за права звацца лепшымі змагаліся 26 калектываў. Пад час адкрыцця фестывалю артыстаў і глядачоў віталі міністр культуры Павел Лагушка, адказныя работнікі аблвыканкама, лепшых работнікаў культуры вобласці ўшанавалі граматамі. Маэстра Ігар Лучанок расказаў, як зарадзілася свята, і далей амаль чатыры гадзіны паказвалі майстэрства таленавітыя самадзейныя артысты. Каму дасталася найбольш ап-

ладыментаў? Уразілі самабытны ансамбль "Нясвіжскія лыжкары", ансамбль танца "Крупіца" з Мінскага раёна, узорны эстрадны аркестр з Капыля, народны аркестр баяністаў і акардэаністаў Мінскага каледжа мастацтваў ды многія іншыя. Я, вядома ж, перажываў за сваіх з Дзяржыншчыны: з 27 самадзейных і ўзорных мастацкіх калектываў раёна на фестывалі дзіцячы харэаграфічны калектыў "Крутагорачка" Дзяржынскай школы мастацтваў. Імя гурта — ад старадаўняй назвы мястэчка Крутагор'е, вядомага яшчэ з 1146 года: потым яно доўгі час называлася Койданава, у 1932-м стала горадам і, у гонар знакамітага чэкіста, Дзяржынскам. Калектыў, якім кіруе вопытны педагог Галіна Пак, не раз перамагаў на розных, у тым ліку міжнародных конкурсах. У ім 80 хлопчыкаў і дзяўчынак ад 8 да 18 гадоў. Калектыў атрымаў удзячнасць пасольства Рэспублікі Карэя ў Беларусі, двойчы станавіўся лаўрэатам прэміі спецыяльнага фонду Прэзідэнта Беларусі. На фестывалі "Крутагорачка" — артысты паказалі кампазіцыю "Школа танцаў" — сус-

трэлі бурнымі апладыментамі. І журы прысудзіла танцорам другое месца з уручэннем дыплама і камп'ютара. Высокая ўзнагарода! А першае месца і аўтобус "Нёман" у дадатак заваяваў калектыў Капыльскай дзіцячай школы мастацтваў.

Майстар Андрэй Мартынюк

Фэст у Мар'інай Горцы таксама сабраў на вялікай плошчы перад Цэнтрам культуры і адпачынку дзсяткі народных умельцаў Міншчыны. Сярод тых, хто паказваў і прадаваў свае работы,

я пабачыў выдатнага майстра па вырабе драўляных гадзіннікаў Андрэя Мартынюка і майстрыху па вышыўцы Таццяну Карсакову, кіраўніцу ансамбля "Гуляначка" — пра іх ужо раскавала газета "Голас Радзімы".

Як мне паведамлілі пазней у Дзяржынскім райвыканкаме, у той жа дзень у Мінску праходзіў і Трэці ўсебеларускі адкрыты конкурс дзіцячай і юнацкай творчасці "Залатая ліра-2010". Дзяржынскія таленты і ў сталіцы былі на вышыні: у хора старэйшых класаў "Misterius" Дзяржынскай школы мастацтваў, якім кіруе Вольга Дашчэчка, другое месца.

У тым, што мастацкая самадзейнасць Дзяржыншчыны набліжаецца да ўзроўню прафесійнага, немалая заслуга педагогаў мясцовай Школы мастацтваў, якой кіруе Анаголь Гірэль, супрацоўнікаў аддзела культуры райвыканкама. Дарэчы, на фестывале ў Мар'інай Горцы ганаровымі граматамі ўзнагароджаны начальнік райаддзела культуры Наталля Сінюковіч і старшыня райкама прафсаюза работнікаў культуры Лідзія Драчынская.

Сувеніры з Ключчыны

У вёсцы Заастрэвечча шыюць плюшавых мядзведзікаў для "Еўрабачання-2010"

Цацкі ад вядомай фірмы "Мальвіна", што мае цэх у глыбінцы, паедуць на прэстыжны тэлеконкурс не ўпершыню. 500 плюшавых матылькоў, зробленых у Заастрэвеччы, летась паляцелі ў Осла, на дарослае "Еўрабачанне" — гэта была рэкламная прадукцыя беларускай каманды. А ўжо зусім хутка, 20 лістапада, 200 сімпатычных мядзведзікаў, што пабачылі свет на Ключчыне, упрыгожаць мінскае "Еўрабачанне-2010" — цацку будучы мець усе ўдзельнікі і самыя актыўныя арганізатары конкурсу.

Пашылі спецыялісты "Мальвіны" і велізарнага зубра. Яго, пэўна, атрымае ў падарунак пераможца конкурсу. Гэтая цацка зроблена ў адным экзэмпляры. Што да пацешных жоўтых мішак, то іх "вялікае жыццё" яшчэ наперадзе: па ўсім бачна, яны з'яўца і на прылаўках сёлетняга Еўрабачання як сувеніры. Ну а далей, як гаворыцца, увесь свет перад імі адкрыты...

Гэтыя цацкі — з Заастрэвечча

Між іншым, да пачатку конкурсу стваральнікі цацкі спецыяльна не даюць ёй імя: сувенір пакуль "проста мішка". А прыдумаць імя — гэта ўжо прыемны клопат для таго, хто з мядзведзікам пасябруе.

Песня збліжае...

Ірына Дарафеева выступіла ў польскім горадзе Шчацінаку

Месца для канцэрта было выбрана не выпадкова: сёлета Шчацінак адзначае 700-годдзе, і гэта — своеасаблівы падарунак гараджанам. Дарэчы, у горадзе жыве шмат этнічных беларусаў, а некалькі месяцаў таму Шчацінацкі павет падпісаў дамову аб усталяванні пабрацімскіх сувязяў з Лагойскім раёнам Міншчыны.

Канцэрт заслужанай артысткі Беларусі Ірыны Дарафеевай арганізавала Генконсульства Беларусі ў Гданьску пры падтрымцы ўлад польскага горада. Спявачка выконвала песні на трох мовах: беларускай, польскай і рускай. А перад канцэртамі кіраўнік беларускай суполкі Заходнепаморскага ваяводства Пётр Стакуць ушанаваны Ганаровай граматай Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Беларусі.